

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 290/2020-4

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Ranka Marijana kao predsjednika vijeća, te Ileana Vinja i Melite Božičević-Grbić kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice-specijalistice Maje Ivanović Stilinović kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optužene J. N., zbog kaznenog djela iz članka 110. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - ispravak i 101/17., dalje: KZ/11.), odlučujući o žalbi optuženice podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Osijeku od 13. ožujka 2020. broj K-37/2019-19., u sjednici održanoj 18. lipnja 2020.,

p r e s u d i o j e :

I. Djelomično se prihvaća žalba optužene J. N., preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o kazni na način da se optužena J. N. zbog kaznenog djela iz članka 110. KZ/11. na temelju te zakonske odredbe osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, u koju joj se na temelju članka 54. KZ/11. uračunava vrijeme oduzimanja slobode od 24. ožujka do 16. travnja 2018. i od 13. ožujka 2020. pa nadalje.

II. U ostalom dijelu žalba optužene J. N. odbija se kao neosnovana te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Osijeku, optužena J. N. proglašena je krivom zbog počinjenja kaznenog djela protiv života i tijela, ubojstva iz članka 110. KZ/11. i na temelju te zakonske odredbe osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina i 6 (šest) mjeseci, u koju joj je na temelju članka 54. KZ/11. uračunato vrijeme uhićenja, kao i vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 24. ožujka 2018. do 16. travnja 2018.

Na temelju članka 68. KZ/11 optuženici je izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja koje može trajati do prestanka izvršenja kazne zatvora.

Na temelju članka 79. stavka 1. KZ/11 od optuženice su oduzeti jedan nož s drvenom drškom na kojoj su tri zakovice, ukupne dužine 26 cm, oštrice dužine 12,5 cm koja je u najširem dijelu širine 29 mm i natpisom „J.“ te jedan nož s drvenom drškom na kojoj su tri zakovice ukupne dužine 28 cm, oštrice dužine 14,5 cm koja je u najširem dijelu širine 3 cm, a

sam vrh noža nedostaje te je oštrica na istom dijelu širine 16 mm, a koji se po pravomoćnosti presude sukladno odredbi članka 79. stavka 6. ZKP/08, imaju uništiti.

Na temelju članka 145. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19., dalje: ZKP/08.) optuženica je djelomično oslobođena obveze plaćanja troškova kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točaka 1. do 5. ZKP/08, kao i nagrade i nužnih izdataka branitelja po službenoj dužnosti, dok je dužna platiti paušalnu svotu u iznosu od 1.000,00 kn.

Protiv navedene presude žalbu je podnijela optuženica po branitelju, odvjetniku R. I., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, odluke o kazni i odluke o sigurnosnoj mjeri, s prijedlogom da se ukine pobijana presuda i predmet uputi prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku, odnosno da istu preinači u smislu žalbenih navoda.

Državni odvjetnik je odgovorio na žalbu optuženice podnesene po branitelju, odvjetniku R. I., s prijedlogom da se žalba optuženice odbije kao neosnovana.

Spis je, u skladu s odredbom članka 474. stavka 1. ZKP/08., dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Žalba optuženice je djelomično osnovana, dok žalba državnog odvjetnika nije osnovana.

Nije u pravu optuženica kada tvrdi da su ostvarene bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08. jer u pobijanoj presudi „nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama ili su razlozi o odlučnim činjenicama potpuno nejasni i u znatnoj mjeri proturječni“. Argumentirajući ovu žalbenu osnovu optuženica u suštini ističe razloge koji se odnose na pogrešno utvrđeno činjenično stanje, osporavajući pravilnost i ispravnost zaključaka prvostupanjskog suda koji se odnose na provedeno psihijatrijsko vještačenje, smatrajući da je sud prvog stupnja u potpunosti zanemario dio nalaza i mišljenja iz kojeg proizlazi da je optuženica godinama bila žrtva obiteljskog nasilja, zbog čega je imala razvijene simptome kroničnog PTSP-a.

Međutim, suprotno ovim žalbenim navodima optuženice, prvostupanjska presuda sadrži sve razloge o odlučnim činjenicama koje se odnose na psihičko stanje optuženice tempore criminis, a ti su razlozi jasni, valjani i nisu proturječni nalazu i mišljenju vještaka psihijatra. No, drugo je pitanje što se optuženica s takvim zaključcima prvostupanjskog suda ne slaže, a to predstavlja drugu žalbenu osnovu, o čemu će biti više govora u nastavku ovog obrazloženja.

Optuženica u žalbi ističe da je prvostupanjski sud trebao voditi računa o tome da je optuženica tempore criminis imala 82 godine, a da iz psihijatrijskog vještačenja proizlazi da je razvila psihoorganske promjene uvjetovane starenjem te kronični PTSP uzrokovan zlostavljanjem supruga i sina, odnosno pokojnog oštećenika. Smatra da to upućuje da je inkrimiranog dana bila upravo zbog dugogodišnjeg zlostavljanja bez svoje krivnje dovedena u stanje dugotrajne patnje koje je rezultiralo ubodom nožem oštećenika koji je bio teško

alkoholiziran, pri čemu nije potrebno da je oštećenik neposredno prije takve njezine reakcije napadne, vrijeđa ili zlostavlja. Dodaje da je tek par sati kasnije shvatila ozbiljnost situacije koju je prouzrokovala, a da je doista imala namjeru usmrtiti oštećenika mogla mu je zadati udarce dok je spavao. Zbog toga se ne može govoriti niti o postojanju izravne namjere da usmrti oštećenika.

Naime, prema pisanom nalazu i mišljenju sudskog vještaka za psihijatriju prof. dr. P. F. proizlazi da je optuženica tempore ciriminis bila stara osoba, u dobi od 82 godine, s dobno uvjetovanim psihoorganskim promjenama u obliku afektivne labilnosti, otežane kontrole i impulzivnosti, oštećene psihomotorike, otežanog prisjećanja i slabijeg sjećanja na svježije događaje, dok se u stresnim situacijama razotkrivaju sve dobno uvjetovane slabosti njezinog psihičkog funkcioniranja, što je i za očekivati s obzirom na dob. Nadalje, kod optuženice iz godine u godinu postupno slabe psihičke funkcije i ona sve teže podnosi stresove pa je sve veća vjerojatnost nekontroliranih i diskoordiniranih afektivnih, impulzivnih i psihomotornih reakcija. Osim toga, optuženica je bila godinama bila žrtva obiteljskog nasilja pa je razvila i simptome kroničnog PTSP-a. Na raspravi je vještak pojasnio da je optuženica bila učestalo, gotovo svakodnevno izložena negativnim aspektima ponašanja prvo njezinog pokojnog supruga u alkoholiziranom stanju, a potom i sina, time da je puno lakše podnosila takve situacije dok je bila mlađe dobi. Po mišljenju vještaka upravo slabljenje njezinih mentalnih funkcija zbog visoke dobi, ali i kumulativni učinak stresnih događaja, doveli su do toga da je optuženica sve teže podnosila situacije u kojima se nalazila. Imajući na umu dobno uvjetovane psihoorganske promjene optuženice, simptome kroničnog PTSP-a te sve okolnosti događaja, vještak zaključuje da su njezine sposobnosti shvaćanja i upravljanja postupcima bile bitno smanjene te da postoji očita potreba za liječenjem opisanog psihičkog stanja, zbog čega predlaže sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja.

Pravilno je prvostupanjski sud upravo te rezultate psihijatrijskog vještačenja povezao s obranom optuženice u kojoj sama navodi kako je slučajno „ubola“ svog sina, pokojnog oštećenika nožem. Naime, optuženica prije svega zanemaruje činjenicu da je sama opisala kako je inkriminiranog dana bila u kuhinji i nešto kuhala te je imala nož u ruci, a da je oštećeni M. N. tom prilikom nešto pojeo, a potom i povratio jer je bio utjecajem alkohola, te da ga je ona „grdila“ govoreći mu „dokle ćeš piti...prestani piti“, na što je oštećenik rekao „Hoću, hoću...“, nakon čega se okrenuo i pošao prema svojoj sobi ljuljajući se, a ona mu je prišla s leđa kada je nije mogao vidjeti i „ubola“ ga, odnosno „pecnula“ nožem.

Iz takve obrane jasno proizlazi da oštećenik kritične zgode nije napadao optuženicu, nije je vrijeđao ili je na bilo koji način zlostavljao, naprotiv, on se okrenuo s namjerom da izađe iz kuhinje, potvrđujući na njezino „grđenje“ da će prestati piti, ponašajući se pasivno i povlačeći se u svoju sobu, ne inicirajući nikakav verbalni ili fizički sukob s optuženicom, ne izazivajući ili stvarajući neku novu situaciju koja bi trebala dovesti do bilo kakve reakcije optuženice. Prema tome, upravo u situaciji kada se oštećenik vidno alkoholiziran (1,99 g/kg alkohola u krvi) povlači iz kuhinje s namjerom da ode u drugu sobu izbjegavajući bilo kakav sukob s optuženicom i to u trenutku kada okreće leđa optuženici, optuženica iznenada ubada oštećenika nožem oštrice dužine 12,5 cm u leđa ispod lijeve lopatice i zadaje mu silom srednjeg intenziteta osobito tešku i po život opasnu ozljedu koja se sastoji od ubodno rezne rane s ubodnim kanalom dubine 10 do 12 cm s prodorom u vitalne dijelove tijela i to prsište i trbuh, a kako to proizlazi iz sudsko medicinskog vještačenja. Da je optuženica racionalno i promišljeno postupala i nakon uboda optuženika nožem u leđa upućuje i činjenica da je nakon

što je vidjela da oštećenik krvari, njegovu odjeću prala u kadi, a krvavu deku u perilici za veš i tek potom navečer otišla susjedama po „prašak i flastere“ koje su tek onda pozvale policiju i hitnu. Upravo takvo inkriminirano ponašanje optuženice, a unatoč nespornoj činjenici da je oštećenik unazad nekoliko godina (2014. i 2017.) psihički i fizički zlostavljao optuženicu, zbog čega je intervenirala policija te su vođeni prekršajni postupci zbog nasilja u obitelji, a koje ponašanje inkriminiranog dana nije bilo isprovocirano neposredno prethodećim radnjama oštećenika, koji u svom ponašanju nije bio aktivan pa nije niti napadao, teško vrijeđao ili zlostavljao optuženicu, ne upućuje na zaključak da bi optuženica inkriminiranog dana bila dovedena bez svoje krivnje u stanje dugotrajne patnje zbog kojeg je usmrtila oštećenika, već upravo suprotno, upućuje da je optuženica postupala s namjerom da ubije oštećenika, a kako je to pravilno utvrdio prvostupanjski sud.

Slijedom iznijetoga, prvostupanjski je sud, a protivno žalbenom prigovoru optuženice, cijeneći dinamiku inkriminiranog događaja (pasivnost oštećenika), sredstvo kojim je oštećenik ozlijeđen (kuhinjski nož dužine oštrice 12,5 cm) te kvalifikaciju i lokalizaciju ozljede (osobito teška i po život opasna ozljeda u vitalne dijelove tijela), povezujući ih s rezultatima psihijatrijskog vještačenja (psihoorganske promjene uzrokovane visokom dobi oštećenice te simptomi kroničnog stresa) i dovodeći ih u vezu s obranom optuženice (ona je oštećenika „grdila“, a on je ljuljajući se odlazio iz kuhinje), pravilno utvrdio činjenično stanje i na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio kazneni zakon proglašivši optuženicu krivom za kazneno djelo ubojstva iz članka 110. KZ/11. počinjenog u izravnoj namjeri, na način kako joj je to i stavljeno na teret optužnicom.

Stoga je neosnovana žalba optuženice iz osnove pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a time i povrede kaznenog zakona, koju ističe kao tzv. posrednu povredu.

Nije u pravu optuženica kada ističe da nisu ispunjeni uvjeti za izricanje sigurnosne mjere jer više nema opasnosti da poćini bilo kakvo kazneno djelo, budući da je jedina osoba s kojom je imala problema bio oštećenik.

Naime, pravilno je prvostupanjski sud izrekao optuženici sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog lijećenja iz članka 68. KZ/11. budući da iz psihijatrijskog vještaćenja proizlazi da je optuženica u vrijeme poćinjenja kaznenog djela ubojstva bila bitno smanjeno ubrojiva te da postoji opasnost da bi optuženica zbog duševnih smetnji zbog kojih je nastupila bitno smanjena ubrojivost mogla u budućnosti poćiniti neko teže kazneno djelo. Stoga je vještak zbog potrebe lijećenja optuženice i predložio izricanje navedene mjere.

U pravu je optuženica kada ističe da je kazna zatvora na koju je osuđena previsoko odmjerenjena.

Iako je prvostupanjski sud pravilno olakotnim ocijenio da je optuženica u vrijeme poćinjenja imala 82 godine, dakle radi se o osobi starije dobi u mirovini koja nije ranije dolazila u sukob sa zakonom (kazneno neosuđivana te prekršajno nekažnjavana), a tempore criminis je bila bitno smanjeno ubrojiva, ocjena je ovog suda da je svakako trebalo više cijeliti činjenicu da je optuženica ranije bila psihički i fizički zlostavljana od strane oštećenika.

Vodeći računa o svemu navedenom, upravo kazna zatvora u trajanju od šest godina, a imajući na umu raspon zakonom zapriječene kazne za kazneno djelo ubojstva iz članka 110. KZ/11. (najmanje pet godina do 20 godina kao zakonskom maksimumu) primjerena je stupnju krivnje optuženice, posljedicama i pogibeljnosti djela te će se tom kaznom po ocjeni ovog drugostupanjskog suda ostvariti svrha kažnjavanja iz članka 41. KZ/11. Ovakva kazna istovremeno će odgojno i preventivno utjecati i na ostale građane da ne čine kaznena djela, da shvate i osvijeste da je činjenje kaznenih djela za svako društvo nepoželjno i pogibeljno, a kažnjavanje svakog počinitelja nužno i pravedno. Izrečena kazna u trajanju od šest godina, po ocjeni ovog suda, sadrži dostatnu moralnu i društvenu osudu za zlo koje je optuženica počinjenjem djela prouzročila, prvenstveno oštećeniku, ali i društvu u cjelini, a na taj način će se u potpunosti ostvariti svrha specijalne i generalne prevencije.

Slijedom svega navedenog, trebalo je u skladu s odredbom članka 482. i članka 486. stavka 1. ZKP/08., odlučiti kao u izreci pobijane presude.

Zagreb, 18. lipnja 2020.

Predsjednik vijeća:
Ranko Marijan, v.r.